

Tas Latweeschu draugs.

1845 25. Oktober.

43^{sch} lappa.

J a u n a s i n n a.

Is Stuttgartes pilssehtas, Wirtemberges walsti, Wahzsemme. 27ta September firms wirs, 80 gaddus wezzumâ, eet meschâ, ar mescha kunga sinnu, no behrsu kohkeem sarrus greest. Sehgeris, ar bissi tur tuhwmâ staigadams, ais krumma winnu eerauga par mescha lohpu, un ischauj bissi winnam wirsü. Rabbagam lohde bija eegahjuse muggurâ un pa fruchtim isgahjuse abrä, tapehz winsch ilgi ne mohzijahs, bet garru drihs islaide. Rang, ta nu ta mahziba no jauna parahdahs lohti waijadsiga buht: lai fargahs ikfatis, kas ar schaujameem rihkeem dsihwo, ka neds few, neds zitteem padarra nelaimi. —

Riz. 40.

Stahsti pahr to kfristigu dseesmu taifitaju Georg Reimarku.

Divpadsmitas, heidsamas nodalkas gals.

Weesi wiffi tik fluffi bij' palikluschi, ka ne dwaaschu ne drihsteja wilt. Tit ween pee Reimarka un Ernesta warreja redseht, ka tee gribbeja preeku laist wallâ. Bet tas herzogs winnus aiskaweja, jo tas eesahze wezziti ta jautah:

„Woi tad teesas pehz jums ne-melleja?“

„To ne mas ne sunnu,“ — ta wezzitis atkal atteize — „jo pa zaureem definit gaddeem es allas un tuunschos meschos ween mittu. Bailigi es aielihdu pee zilwekeem, few usturu isluhgtees un mans darbs bij' weenadi ween Deewu luhgt. Beidsiht es taf eedrohschinajohs pasaulei rahditees, ne gribbedams pehz muhku eeradduma ta laistis sawu muhschu nodsihwoht, — es dsinnohs zitteem derrigs tit un ar Deewu salihdsinatees. Es esmu darrijis, ko ween spehjis un to siktaku gohdigu darbu strahdajis.“

„Teizeet mums wissu to labu, ko darrijuschi un panahkuschi,“ — ta tas herzogs teize, — „tad dsirdefim, woi Deews wehl us jums dusinas turr.“

„Winsch gan wehl irr dusnigs,“ — ta wezzitis atteize — „jo es skaidri

atfihstu, ka to launu darbu, ko es darrijs, ne kad ne warr aismirft. Woi gan melnu wahrnu warr padarriht par baltu gulbi? Un kad arri to warretu, tad tatschu to ne spehtu apflehpt, ka schis gulbis papreefsch bij' wahrna. Lai es arri darriju, ko darridams, faut arri sawu wiff'leelako eenaidneeku mihleju un tam labbu darriju, tatschu arween' juttu, ka ne esmu ar Deewu salihdsinahts, ta pehz, ka sawu dehtu ne warru no ta zeeta meega kappâ usmohdinaht. Jo meerigaks es pats palifku, jo stipraka arri tikke manna palauschanahs us Deewu, un jo drohschaki arri tizzeju, ka manni grehki tikschobt peedohti. Spehks man sahze sust — wezzums bij' klahr un proffija sawu teesu, prohti: duffu. Taggad man no mihligahm dahwanahm ween ja-dsihwo un es ik deenas karsti Deewu luhdsu, ka winsch manni ar mannu dehtu driht sawesttu kohpâ. Tâ nu pasaule man ne ko wairak ne warr doht, un tik tas schehligs Debbes = Tehws ween warr mannu wehleschanu peepildiht."

„Tas schehligs Debbes = Tehws ween!“ — tâ isfauze arri winna wehl dsihwodams dehts.

„Es esmu Deewam ustizzejees wiffâs mannâs dsihwes breefmâs, behdâs un bailës“ — tâ tas wezzitis atkal runnaja, — „un es zerru, ka winsch schehligi man peedohts, ka mihligs Tehws mannim parahdisees, un ar sawu laipnibu un schehlastibu manni atspirdsinahs.“

„Winsch jau juhsu wehleschanohs arri wehl sché wirs semmes warr peepildiht“ — tâ Neimark's teize, sawu rohku tam firmam wezzitim us labbo plezzu lifdams.

„Tas ne warr notift!“ — tâ wezzitis stipri atbildeja — „tee mirruschi gutt zeeti.“

„Un es, es falku“ — tâ Ernest's preeka pilns teize — „tee mirruschi zeklahs atkal augfcham.“

„To arri es, kâ kristihts zilweks tizzu,“ — tâ wezzis atteize — „kad ta leela basune flannehs, tad kappi sawas mantas atkal atdohts.“

„Nè, es jums falku“ — tâ Ernest's teize, assaras ar warru faturedams — „tas mirris dsihwo!“

„Ne johkojeet, luhdsami, ar manni firmu wihru,“ — tâ wezzitis teize — „ar manni, kas us dsihwes rohbescheem jau stahwu, un jau deesgan tahdu fapnu esmu pahrdsihwojis. Tas, ko juhs teizeet, naw teesa!“

„Tehiht! mihlajs tehtiht!“ — tâ Ernest's drebbedams nu fauze, un kampe ar sawu labbu rohku winnam ap pakausi, — „redsect tè man us galwas to sihmi, kas man no juhsu sitteena tikke!“

Sabihdees wezzitis pazehle azzis us augfchu, pahrnemts no kauna un no preeka.

„Woi ne pasihsteet arri scho mannu ohtru tehwu, juhsu schwahgeri?“ — tâ Ernest's atkal teize, us Neimarku rahdidams.

Apstulbuscham wezzitim prahts tâ kâ par jaunu atmohdahs, no wallodas un azzim winsch nu flaidri pasinne sawus mihlus, un tohs apkampdams winsch isfauze: „Al Deews! tu tak effi manni paklausijis!“ — un schnuffteja itt stipri.

„La irr ta alga par to, ka Deewam stipri ustizzej'tees!“ —
tâ Neimark's teize, un tas herzogs swehtidams sawas rohkas isplattija pahr
teem mihlodameem, kas apkampuschees kohpâ turrejahs.

Katra azzis mirdseja preeka affaras, un kamehr nu wehl tee mihli sakam-
puschees kohpâ stahweja, un lâ mehmi tikkai firdi to leelu laimu baudija, un
preezajahs, ka atkal kohpâ tikluschi, tamehr atkal kahds zits junkuns raddahs.
Jo kahds dseedataju pulzinsch, kas ar musihki pehz eeradduma apkahrt stai-
gaja, bij' pee wahrteem nostahjees, un ne sinnoht to preeka-stundinu jo jaukaku
darrija, usdseedadami un spehledami to jauku dseesmu:

Kas mihlam Deewam ween padohdahs
Un us to zerre weenadi,
Tam, lai arr' kahdas behdas rohdahs,
Winsch palihdsehs itt brihnischki.
Kas tam Wiff'-augstam ustizjahs,
Tam zerriba ne peewillahs.

Neimark's nomirre Stâ Zuhli mehnescha deenâ 1681mâ gaddâ.

M. L.

B e t e s d a d i h k i s .

Zehschu Zuhdu semmê gan nebij' dauds uhdens-awoschi, tad tatschu winnu
stahstôs peeminn' no kahda wesselibas-awota, pee ka slinndeku nams bijis us-
taifihths. Preezas mahzitajs Jahnis Stâ nod. un 2trâ perschâ no schi awota tâ
raksta: „Jerusalemê pee teem awju wahrteem irr dihki, ar pawahrdu ebreiski:
Betesda, tam bija 5 istabas. Tannis gulleja pulks newesselu, aktu, tistlu, no-
kaltuschu, kas gaidija us ta uhdens kustinaschanu; jo sawâ laikâ engelîs nolai-
dahs eeksch to dihki un to uhdeni pakustimaja. Kursch nu wispsirmajs pehz
uhdens kustinaschanas tur eekahpe, tas tappe wessels, jebkurâ fehrgâ tas gul-
leja.“ — Schê pat tas arr' bija, fur Kristus weenu 38 gaddus slimmibâ gul-
lejuschu dseedinaja, un tohs wahrduš sazzija: „Zellees, nemm' tawu gultu un
eij mahjâs!“ — Pahr scho zittkahrtigu dihki un winna buhschanu diwi Zuhdu
semmes wezzu leetu rakstijâ tâ stahsta: „Scho dihki atrohd wehl taggad“ —
tâ stahsta tas weens, Pranzusis ko Schatobrian fauz, kas pats tur bijis, —
„preeksch Steppina wahrteem; zittkahrt winsch irr bijis itt klahr pee basnizas, see-
mela pussê; irr 50 pehdu garsch un 40 pehdu plats. Tahs mallas irr ismuh-
retas un ittin skunstigi apstiprinatas. Taggad winsch irr ischuwis un pa
puff' peebirris. Granatu-kohki un mescha tamarintenu-kohki ar itt sillahm
lappahm aug taggad tur tai fausâ dibbeni. Tas stuhris prest wakkara pussê
irr ar nopalu-kruhmeem pecaudsis. — Tas Zuhdu stahstu rakstijâ, Jahsepus,
kas arri to Jerusalemes ispohtischchanu irr usrakstij's, kas zittâs grahamatâs
stahw, nosauzohr scho dihki: Stagnum Salomonis, bet tas ewangeliums winnu
nosauzohr: Pahrbaudischanas dihki, tapehz ka tur tahs aitas masgaja, ko

gribbeja uppureht. — Tif dauds tas Pranzusis rakstia, un rahda, ka eeksch winna ewangeliiuma jo zittadi stahre, ne ka pee inums, jo mehš sawā ewangeliiumā ne kur ne ko no pahrbaudischanas diška un uppura masgaschanas eeksch ta pascha ne atrohdam. — Dr. Röhr, general-superdents Weimares piis-fehtrā, Wahzsemnē, sawā aprakstischanā tahš Juhdu semmes Jesus laika, par Palestinas jeb Kanaānas wesselibas = awoteem stahsia, ka weens effoht uhdeni tai Betesda diški, kas irr kà leela akka Jerusalemē pee awju = wahrteem, eelehjis. Tahš mallas irr wissas ar muhri ismuhretas. Weenā mallā pee schihs akkas woi diški effoht stahwejuschaš 5 istabas, kur slimneeki gulleja, kas ar to uhdeni dseedinajahš. Tas uhdens, zaur to dselsa ruhsu un dseltenu semmi, kas tur dauds eeksch semmes irr, isstatahs melsarkans un neskaidrs; arri laiku no laika tas uhdens tur no semmes ar siipru spehku iswerd, ko swehtōs rakstōs fakka, ka engelīs no debbes to pakustinajis, zaur ko spehzigš bijis pee dseedinaschanas; bet kad dauds zits uhdens peeskrehje, palikke jo nespehzigš, tadehl schi walloda, ka pascha tai wirdamā brihdi tam uhdenam tas spehks bijis dseedinahst. Warr buht, kad winni buhtu arween to uhdeni bruhkejuschī, un us to pareisi gabdajuschī, ka zits uhdens ne eeskreetu, tad tas allaschin spehzigš buhtu bijis, wesselu darriht. — Schis Betesda dihkis wehl ar ween irr atrohdamš, bet tufschs no uhdens; tif us seemela puffi wehl daschās weetas uhdens iswerd. — Tas wahrds: Betesda irr tif dauds, kà: zilweku mihlestibas namš — labbadarrischanas weeta. — (E. D.)

Siina, jif naudas 24. Okt.-mehn. deenā 1845 eeksch Rihges maffaja par daschahm prezzehm.

Par	Maffaja:	Subr. nauda. Rb. R.	Par	Maffaja:	Subr. nauda. Rb. R.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	3	1	pohdu (20 mahrzineem) wasfu	6 50
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	2 20	—	tabaka	75
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	4	—	sweesta	3 40
—	ausu	1 70	—	dselses	75
—	sirnu	3	—	linnu, frohna	2
—	rupju rudsu = mistu	2 60	—	brakka	1 40
—	bihdeletu rudsu = mistu	3 20	—	kannepu	80
—	bihdeletu kweeschu = mistu	4 30	—	schlihtu appinu	2
—	meeschu = putrainu	3	—	neschlihtu jeb prezzes appinu	1 20
—	eefala	2	—	muzzu sitku, eglu muzzā	7 25
—	linnu = sehklas	4 50	—	laedu muzzā	7 50
—	kannepu = sehklas	2	—	smalkas sahls	4 75
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	4 50	—	rupjas baltas sahls	5 75
barroru	wehrschu gallu, pa pohdu	1 20	—	wahiti brandwihna, pussdegga	17 50
			—	—	20
			—	—	20

Lihds 24. Oktober pee Rihges irr atmahfuschī 1259 fuggi un aisbraufuschī 1108.

Brihw drilleht. No Widssemes General-gubbernements puffes: Dr. C. E. Napierky.